

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 29ης Νοεμβρίου 2001 *

Στην υπόθεση C-17/00,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale (Βέλγιο) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

François De Coster

και

Collège des bourgmestre et échevins de Watermael-Boitsfort,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 59 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 49 ΕΚ), 60 και 66 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρων 50 ΕΚ και 55 ΕΚ),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο τμήματος, S. von Bahr, D. A. O. Edward, A. La Pergola (εισηγητή) και M. Wathelet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer
γραμματέας: R. Grass

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τις K. Banks και M. Wolfcarius,

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 28ης Ιουνίου 2001,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

¹ Με διάταξη της 9ης Δεκεμβρίου 1999, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Ιανουαρίου 2000, το Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale

υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 59 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 49 ΕΚ), 60 και 66 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρων 50 ΕΚ και 55 ΕΚ).

- 2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του F. De Coster και του Collège des bourgmestre et échevins [δημοτικού συμβουλίου] του Δήμου Watermael-Boitsfort (Βέλγιο) σχετικά με το δημοτικό τέλος παραβολικών κεραιών το οποίο του επεβλήθη για το 1998.

Το εθνικό νομικό πλαίσιο

- 3 Τα άρθρα 1 έως 3 της κανονιστικής πράξεως περί επιβολής τέλους παραβολικών κεραιών, που εκδόθηκε στις 24 Ιουνίου 1997 από το δημοτικό συμβούλιο του Watermael-Boitsfort (στο εξής: κανονιστική πράξη περί επιβολής τέλους), ορίζουν τα εξής:

«1. Θεσπίζεται για τα οικονομικά έτη 1997 έως και 2001 ετήσιο δημοτικό τέλος παραβολικών κεραιών.

2. Το ύψος του τέλους καθορίζεται στα 5 000 βελγικά φράγκα ανά παραβολική κεραία ανεξάρτητα από τις διαστάσεις της. Το τέλος οφείλεται για ολόκληρο το ημερολογιακό έτος, ανεξάρτητα από την ημερομηνία εγκαταστάσεως της παραβολικής κεραιάς κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους επιβολής του τέλους.

3. Το τέλος οφείλεται από τον ιδιοκτήτη της παραβολικής κεραίας την 1η Ιανουαρίου του οικονομικού έτους επιβολής του. [...]».

- 4 Η κανονιστική πράξη περί επιβολής τέλους καταργήθηκε από 1ης Ιανουαρίου 1999 με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου του Watermael-Boitsfort της 21ης Σεπτεμβρίου 1999. Η κατάργηση αυτή αποφασίστηκε από το δημοτικό συμβούλιο μετά την εκ μέρους της Επιτροπής αποστολή στο Βασίλειο του Βελγίου, στο πλαίσιο διαδικασίας λόγω παραβάσεως κινηθείσας κατ' αυτού, μιας αιτιολογημένης γνώμης θέτουσας το ζήτημα του συμβατού προς το κοινοτικό δίκαιο ορισμένων μέτρων όπως η κανονιστική πράξη περί επιβολής τέλους.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 5 Στις 10 Δεκεμβρίου 1998, ο F. De Coster υπέβαλε ενώπιον του Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale ένσταση κατά του τέλους παραβολικών κεραίων που του επέβαλε ο Δήμος Watermael-Boitsfort για το οικονομικό έτος 1998.
- 6 Ο F. De Coster φρονεί ότι το τέλος αυτό δημιουργεί εμπόδιο στην ελεύθερη λήψη των τηλεοπτικών προγραμμάτων που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη, το οποίο είναι αντίθετο προς το κοινοτικό δίκαιο και κυρίως προς το άρθρο 59 της Συνθήκης.
- 7 Με επιστολή της 27ης Απριλίου 1999, που απέστειλε στο Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale, ο Δήμος Watermael-Boitsfort διευκρίνισε ότι το τέλος

παραβολικών κεραιών θεσπίστηκε προκειμένου να ανακοπεί ο άναρχος πολλαπλασιασμός τέτοιων κεραιών στο έδαφος του δήμου και να διαφυλαχθεί έτσι η ποιότητα του περιβάλλοντος.

- 8 Το Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale, αφού τόνισε ότι το εν λόγω τέλος μπορούσε να δημιουργήσει δυσμενή διάκριση μεταξύ των εταιριών καλωδιακής διανομής τηλεοπτικών προγραμμάτων και των εταιριών δορυφορικής αναμεταδόσεως, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Συμβιβάζονται τα άρθρα 1 έως 3 της κανονιστικής πράξεως περί επιβολής τέλους παραβολικών κεραιών που ψήφισε το δημοτικό συμβούλιο Watermael-Boitsfort κατά τη δημόσια συνεδρίαση της 24ης Ιουνίου 1997, περί θεσπίσεως τέλους παραβολικών κεραιών, με τα άρθρα 59 έως 66 της Συνθήκης της 25ης Μαρτίου 1957, περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας;»

Επί του παραδεκτού

- 9 Πρέπει, εκ προοιμίου, να εξεταστεί αν το Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale πρέπει να θεωρηθεί δικαστήριο υπό την έννοια του άρθρου 234 ΕΚ.
- 10 Κατά πάγια νομολογία, το Δικαστήριο, προκειμένου να εκτιμήσει αν το αιτούν όργανο είναι δικαστήριο υπό την έννοια του άρθρου 234 ΕΚ — ζήτημα που εμπίπτει αποκλειστικά στο κοινοτικό δίκαιο —, λαμβάνει υπόψη μια σειρά στοιχείων, όπως είναι η ίδρυση του οργάνου αυτού με νόμο, η μονιμότητά του, ο δεσμευτικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας του, ο κατ' αντιμωλία χαρακτήρας

της ενώπιόν του διαδικασίας, η εκ μέρους του οργάνου αυτού εφαρμογή των κανόνων δικαίου, καθώς και η ανεξαρτησία του (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 17ης Σεπτεμβρίου 1997, C-54/96, Dorsch Consult, Συλλογή 1997, σ. I-4961, σκέψη 23, και την παρατιθέμενη εκεί νομολογία, καθώς και της 21ης Μαρτίου 2000, C-110/98 έως C-147/98, Gabalfrisa κ.λπ., Συλλογή 2000, σ. I-1577, σκέψη 33).

- 11 Όσον αφορά το Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale, το άρθρο 83 quinquies, παράγραφος 2, του νόμου της 12ης Ιανουαρίου 1989, περί των θεσμικών οργάνων των Βρυξελλών (*Moniteur belge* της 14ης Ιανουαρίου 1989, σ. 667), ορίζει τα εξής:

«Οι δικαιοδοτικές λειτουργίες που ασκούνται στις επαρχίες από το μόνιμο σώμα αντιπροσώπων ασκούνται, όσον αφορά την περιοχή που αναφέρεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, από ένα συλλογικό όργανο αποτελούμενο από εννέα μέλη τα οποία διορίζονται από το Conseil de la Région de Bruxelles-capitale [συμβούλιο της Περιφέρειας των Βρυξελλών], κατόπιν προτάσεως της κυβερνήσεώς της. Τρία τουλάχιστον μέλη ανήκουν στη γλωσσική ομάδα που αριθμεί λιγότερα μέλη.

Τα μέλη του συλλογικού αυτού οργάνου υπόκεινται στα ίδια ασυμβίβαστα με εκείνα των μελών του μόνιμου σώματος αντιπροσώπων στις επαρχίες.

Στο πλαίσιο της ενώπιον του συλλογικού οργάνου διαδικασίας πρέπει να τηρούνται οι ίδιοι κανόνες με εκείνους που εφαρμόζονται οσάκις το μόνιμο σώμα αντιπροσώπων ασκεί δικαιοδοτική λειτουργία στις επαρχίες.»

- 12 Δεν αμφισβητείται συναφώς ότι το Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale αποτελεί μόνιμο όργανο, το οποίο ιδρύθηκε με νόμο, ότι αποφαίνεται κατά νόμο και ότι η δικαιοδοσία που του είχε ανατεθεί στον τομέα των φορολογικών διαφορών τοπικής φύσεως έχει δεσμευτικό χαρακτήρα.

- 13 Ωστόσο, κατά την Επιτροπή, από την εξέταση του άρθρου 83 *quinquies* του νόμου της 12ης Ιανουαρίου 1989 δεν μπορεί να συναχθεί με βεβαιότητα ότι η ακολουθούμενη ενώπιον του εν λόγω *Collège juridictionnel* διαδικασία έχει κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρα ούτε ότι το όργανο αυτό ασκεί τις λειτουργίες του με απόλυτη ανεξαρτησία και αμεροληψία έναντι των προσφυγών που ασκούν οι φορολογούμενοι κατά των φόρων που τους επιβάλλουν τα δημοτικά συμβούλια. Ειδικότερα, η Επιτροπή διερωτάται αν το *Collège juridictionnel* έχει την ιδιότητα του τρίτου σε σχέση με την εκτελεστική εξουσία.
- 14 Όσον αφορά την απαίτηση της κατ' αντιμωλίαν διαδικασίας, πρέπει κατ' αρχάς να υπενθυμιστεί ότι η απαίτηση αυτή δεν αποτελεί απόλυτο κριτήριο (προσπαρατεθείσες αποφάσεις *Dorsch Consult*, σκέψη 31, και *Gabalfrisa κ.λπ.*, σκέψη 37).
- 15 Εν συνεχεία, πρέπει να τονιστεί ότι, εν προκειμένω, από το άρθρο 104 bis του επαρχιακού νόμου της 30ής Απριλίου 1936, που εισήχθη στον νόμο αυτό με τον νόμο της 6ης Ιουλίου 1987 (*Moniteur belge* της 18ης Αυγούστου 1987, σ. 12309), και από το βασιλικό διάταγμα της 17ης Σεπτεμβρίου 1987, περί της διαδικασίας ενώπιον του μονίμου σώματος αντιπροσώπων στις περιπτώσεις κατά τις οποίες αυτό ασκεί δικαιοδοτική λειτουργία (*Moniteur belge* της 29ης Σεπτεμβρίου 1987, σ. 14073), τα οποία κατέστησαν αμφότερα εφαρμοστέα στο *Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale* βάσει του άρθρου 83 *quinquies*, παράγραφος 2, του νόμου της 12ης Ιανουαρίου 1989, προκύπτει ότι η διαδικασία που ακολουθείται ενώπιον του τελευταίου αυτού οργάνου έχει πράγματι κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρα.
- 16 Συγκεκριμένα, από το άρθρο 104 bis του εν λόγω επαρχιακού νόμου και από το άρθρο 5 του βασιλικού διατάγματος της 17ης Σεπτεμβρίου 1987 προκύπτει ότι αντίγραφο του δικογράφου της προσφυγής κοινοποιείται στον καθού, ο οποίος διαθέτει προθεσμία 30 ημερών για να υποβάλει απαντητικό υπόμνημα — το οποίο διαβιβάζεται στον προσφεύγοντα —, ότι η εξέταση της υποθέσεως διεξάγεται κατ' αντιμωλίαν, ότι οι διάδικοι μπορούν να έχουν πρόσβαση στον φάκελο και ότι μπορούν να διατυπώσουν τις προφορικές παρατηρήσεις τους στο πλαίσιο δημόσιας συνεδρίασης.

- 17 Όσον αφορά τα κριτήρια ανεξαρτησίας και αμεροληψίας, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι από κανένα στοιχείο δεν συνάγεται ότι το Collège juridictionnel δεν πληροί τις προϋποθέσεις αυτές.
- 18 Πρώτον, όπως προκύπτει από το άρθρο 83 quinquies, παράγραφος 2, του νόμου της 12ης Ιανουαρίου 1989, ο διορισμός των μελών του Collège juridictionnel γίνεται από το conseil de la Région de Bruxelles-Capitale και όχι από τα δημοτικά όργανα των οποίων τις φορολογικές αποφάσεις καλείται το Collège να εξετάσει, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 19 Δεύτερον, από τις απαντήσεις της Βελγικής Κυβερνήσεως στις ερωτήσεις που της έθεσε το Δικαστήριο προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι οι ιδιότητες του μέλους δημοτικού συμβουλίου ή του μέλους του προσωπικού δημοτικής διοικήσεως είναι ασυμβίβαστες προς την ιδιότητα του μέλους του Collège juridictionnel.
- 20 Τρίτον, τα άρθρα 22 έως 25 του βασιλικού διατάγματος της 17ης Σεπτεμβρίου 1987 θεσπίζουν μια διαδικασία εξαιρέσεως που εφαρμόζεται στα μέλη του Collège juridictionnel βάσει του άρθρου 83 quinquies, παράγραφος 2, του νόμου της 12ης Ιανουαρίου 1989. Οι λόγοι για τους οποίους μπορεί να υπάρξει εξαίρεση είναι, κατ' ουσίαν, πανομοιότυποι με εκείνους που ισχύουν για τους δικαστικούς λειτουργούς.
- 21 Τέλος, από τις εξηγήσεις που παρέσχε η Βελγική Κυβέρνηση κατόπιν αιτήσεως του Δικαστηρίου προκύπτει ότι τα μέλη του Collège juridictionnel διορίζονται για απεριορίστη χρονικά θητεία και δεν μπορούν να ανακληθούν.

- 22 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale πρέπει να θεωρηθεί δικαστήριο υπό την έννοια του άρθρου 234 ΕΚ, οπότε η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί της ουσίας

- 23 Εκ προοιμίου, πρέπει να υπομνηστεί ότι, στα πλαίσια της κινουμένης δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ διαδικασίας, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφαινεται επί του συμβατού ενός εθνικού μέτρου προς το κοινοτικό δίκαιο. Πάντως, είναι αρμόδιο να παρέχει στα εθνικά δικαστήρια όλα τα ερμηνευτικά στοιχεία που άπτονται του κοινοτικού δικαίου και που επιτρέπουν σ' αυτά να εκτιμούν το συμβατό για την εκδίκαση της υποθέσεως που τους έχει υποβληθεί (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 30ής Απριλίου 1998, C-37/96 και C-38/96, Sodiprem κ.λπ., Συλλογή 1998, σ. I-2039, σκέψη 22).
- 24 Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι με το προδικαστικό ερώτημα ερωτάται κατ' ουσίαν αν τα άρθρα 59, 60 και 66 της Συνθήκης έχουν την έννοια ότι απαγορεύουν την επιβολή ενός τέλους παραβολικών κεραιών, όπως αυτό που θεσπίστηκε με τα άρθρα 1 έως 3 της κανονιστικής πράξεως περί του τέλους αυτού.
- 25 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο αναδιατυπωθέν έτσι ερώτημα, πρέπει να υπομνηστεί ότι, καίτοι, στο παρόν στάδιο εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου, ο τομέας των αμέσων φόρων δεν emπίπτει, αυτός καθεαυτόν, στον τομέα αρμοδιοτήτων της Κοινότητας, εντούτοις τα κράτη μέλη πρέπει να τηρούν το κοινοτικό δίκαιο κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων που εξακολουθούν να έχουν (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 28ης Απριλίου 1998, C-118/96, Safir, Συλλογή 1998, σ. I-1897, σκέψη 21).

- 26 Στον τομέα της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, το Δικαστήριο έχει έτσι δεχθεί ότι ένα εθνικό φορολογικό μέτρο που εμποδίζει την άσκηση της ελευθερίας αυτής μπορεί να συνιστά απαγορευόμενο μέτρο (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 13ης Δεκεμβρίου 1989, C-49/89, *Corsica Ferries France*, Συλλογή 1989, σ. 4441, σκέψη 9, και της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-381/93, *Επιτροπή κατά Γαλλίας*, Συλλογή 1994, σ. I-5145, σκέψεις 20 έως 22).
- 27 Δεδομένου ότι η τήρηση των κανόνων που αφορούν την ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών επιβάλλεται στη δράση των δημοσίων αρχών (απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1974, 36/74, *Walrave και Koch*, Συλλογή τόμος 1974, σ. 563, σκέψη 17), είναι συναφώς αδιάφορο το ότι το επίμαχο φορολογικό μέτρο προέρχεται, όπως στη διαφορά της κύριας δίκης, από οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης και όχι από το ίδιο το κράτος.
- 28 Περαιτέρω, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η εκπομπή τηλεοπτικών μηνυμάτων, όπως και η μετάδοσή τους, εμπίπτουν στους κανόνες της Συνθήκης περί παροχής υπηρεσιών (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 30ής Απριλίου 1974, 155/73, *Sacchi*, Συλλογή τόμος 1974, σ. 217, σκέψη 6· της 18ης Μαρτίου 1980, 52/79, *Debaune κ.λπ.*, Συλλογή 1980, σ. 833, σκέψη 8· της 18ης Ιουνίου 1991, C-260/89, *EPT*, Συλλογή 1991, σ. I-2925, σκέψεις 20 έως 25· της 25ης Ιουλίου 1991, C-353/89, *Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών*, Συλλογή 1991, σ. I-4069, σκέψη 38· της 16ης Δεκεμβρίου 1992, C-211/91, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, Συλλογή 1992, σ. I-6757, σκέψη 5, και της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-23/93, *TV10*, Συλλογή 1994, σ. I-4795, σκέψεις 13 και 16).
- 29 Πρέπει επίσης να υπενθυμιστεί ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 59 της Συνθήκης επιτάσσει όχι μόνον την εξάλειψη κάθε δυσμενούς διακρίσεως λόγω ιθαγένειας, έναντι του εγκατεστημένου σε άλλο κράτος μέλος παρέχοντος υπηρεσίες, αλλά και την κατάργηση κάθε περιορισμού, έστω και αν αυτός εφαρμόζεται αδιακρίτως τόσο στους ημεδαπούς παρέχοντες υπηρεσίες όσο και σ' αυτούς των άλλων κρατών μελών, οσάκις ο περιορισμός αυτός μπορεί να απαγορεύσει ή να παρενοχλήσει περισσότερο τις δραστηριότητες του παρέχοντος υπηρεσίες που είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος, όπου νομίμως παρέχει ανάλογες υπηρεσίες (βλ. αποφάσεις της 25ης Ιουλίου 1991, C-76/90, *Säger*, Συλλογή 1991, σ. I-4221, σκέψη 12, και της 9ης Αυγούστου 1994, C-43/93, *Vander Elst*, Συλλογή 1994, σ. I-3803, σκέψη 14).

- 30 Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι το άρθρο 59 της Συνθήκης απαγορεύει την εφαρμογή οποιασδήποτε εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως που έχει ως αποτέλεσμα να καθίσταται η παροχή υπηρεσιών μεταξύ κρατών μελών δυσκολότερη απ' ό,τι η παροχή υπηρεσιών που πραγματοποιείται αποκλειστικώς στο εσωτερικό ενός κράτους μέλους (προπαρατεθείσες αποφάσεις Επιτροπή κατά Γαλλίας, σκέψη 17, και *Safir*, σκέψη 23· της 28ης Απριλίου 1998, C-158/96, Kohll, Συλλογή 1998, σ. I-1931, σκέψη 33, και της 12ης Ιουλίου 2001, C-157/99, Smits και Peerbooms, Συλλογή 2001, σ. I-5473, σκέψη 61).
- 31 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η θέσπιση τέλους παραβολικών κεραιών έχει ως αποτέλεσμα την επιβολή στη λήψη τηλεοπτικών εκπομπών μεταδιδομένων μέσω δορυφόρου μιας επιβαρύνσεως η οποία δεν επιβάλλεται στη λήψη εκπομπών μεταδιδομένων καλωδιακώς, καθόσον το τελευταίο αυτό μέσο λήψεως δεν υπόκειται σε παρόμοιο τέλος βαρύνον τον αποδέκτη.
- 32 Η Επιτροπή όμως ανέφερε, με τις γραπτές παρατηρήσεις της, ότι, ενώ οι τηλεοπτικές εκπομπές που προέρχονται από ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς εγκατεστημένους στο Βέλγιο τυγχάνουν απεριόριστης προσβάσεως στην καλωδιακή διανομή εντός του κράτους μέλους αυτού, τούτο δεν ισχύει στην περίπτωση των εκπομπών που προέρχονται από ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς εγκατεστημένους εντός ορισμένων άλλων κρατών μελών. Ο αριθμός των δανικών, ελληνικών, ιταλικών, φινλανδικών ή σουηδικών σταθμών που μπορούν να μεταδοθούν καλωδιακώς στο Βέλγιο είναι έτσι ιδιαίτερα περιορισμένος, η δε Επιτροπή κάνει συναφώς λόγο για ένα το πολύ ή κανένα σταθμό ανά κράτος. Εντεύθεν προκύπτει ότι η λήψη της πλειονότητας των τηλεοπτικών προγραμμάτων που μεταδίδονται από τα εν λόγω κράτη μέλη είναι δυνατή μόνο μέσω παραβολικών κεραιών.
- 33 Υπό τις περιστάσεις αυτές, όπως ορθώς τόνισε η Επιτροπή, ένα τέλος όπως αυτό που θεσπίστηκε με την κανονιστική πράξη περί επιβολής τέλους κεραιών μπορεί να αποτρέψει τους αποδέκτες ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένοι στο έδαφος του Δήμου Watermael-Boitsfort να αναζητήσουν πρόσβαση στις ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη, εφόσον η λήψη

των εκπομπών αυτών υπόκειται σε επιβάρυνση η οποία δεν επιβάλλεται στη λήψη των εκπομπών που προέρχονται από ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς εγκατεστημένους στο Βέλγιο.

- 34 Επιπλέον, όπως επίσης τόνισε η Επιτροπή, η θέσπιση ενός τέτοιου τέλους μπορεί να εμποδίσει την άσκηση των δραστηριοτήτων των επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της δορυφορικής μετάδοσης, επιβάλλοντας στη λήψη εκπομπών μεταδιδόμενων από τους επιχειρηματίες αυτούς μια επιβάρυνση η οποία δεν πλήττει τη λήψη εκπομπών μεταδιδόμενων από τους ημεδαπούς καλωδιακούς διανομείς.
- 35 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το τέλος παραβολικών κεραιών, που θεσπίστηκε με την ανωτέρω κανονιστική πράξη, μπορεί να παρενοχλήσει περισσότερο τις δραστηριότητες των επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης και είναι εγκατεστημένοι εντός κρατών μελών άλλων πλην του Βασιλείου του Βελγίου, ενώ εξασφαλίζει ιδιαίτερο πλεονέκτημα στην εσωτερική βελγική αγορά και στις δραστηριότητες ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης που ασκούνται στο εσωτερικό του κράτους μέλους αυτού.
- 36 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 7 της παρούσας αποφάσεως, ο Δήμος Watermael-Boitsfort επικαλείται ωστόσο, προς στήριξη της ανωτέρω κανονιστικής πράξεως, τη θέλησή του να ανακόψει τον άναρχο πολλαπλασιασμό των παραβολικών κεραιών στο έδαφός του και να διαφυλάξει έτσι την ποιότητα του περιβάλλοντος.
- 37 Αρχεί συναφώς να διαπιστωθεί ότι, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι η επιδίωξη του σκοπού της προστασίας που επικαλείται ο Δήμος Watermael-Boitsfort μπορεί να δικαιολογηθεί ένα εμπόδιο στην ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών και αν υποθεθεί ότι έχει αποδεχθεί ότι ο απλός περιορισμός του αριθμού των παραβολικών κεραιών

που αναμένεται να επέλθει συνεπεία της θεσπίσεως ενός τέλους όπως το επίμαχο στο πλαίσιο της κύριας δίκης μπορεί να εγγυηθεί την υλοποίηση του σκοπού αυτού, το εν λόγω τέλος υπερβαίνει αυτό που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού.

38 Συγκεκριμένα, όπως παρατήρησε η Επιτροπή, μπορούν να εξεταστούν και άλλα μέσα πλην του επίμαχου στο πλαίσιο της κύριας δίκης τέλους, λιγότερο περιοριστικά της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών, για να υλοποιηθεί ένας τέτοιος σκοπός προστασίας του οικιστικού περιβάλλοντος, όπως είναι, μεταξύ άλλων, η θέσπιση διατάξεων σχετικών με το μέγεθος των κεραιών, την τοποθέτηση και τους τρόπους εγκαταστάσεώς τους στο κτίριο ή περίξ του κτιρίου, ή τη χρησιμοποίηση συλλογικών κεραιών. Τελικώς, τέτοιες διατάξεις έχουν θεσπιστεί από τον Δήμο Watermael-Boitsfort, όπως προκύπτει από τον οικιστικό κανονισμό σχετικά με τις εξωτερικές κεραιές λήψεως, τον οποίο ψήφισε ο δήμος και ο οποίος εγκρίθηκε με απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1997, της κυβερνήσεως της Περιφέρειας των Βρυξελλών (*Moniteur belge* της 31ης Μαΐου 1997, σ. 14520).

39 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 59, 60 και 66 της Συνθήκης έχουν την έννοια ότι απαγορεύουν την εφαρμογή ενός τέλους παραβολικών κεραιών όπως αυτό το οποίο θεσπίστηκε με τα άρθρα 1 έως 3 της κανονιστικής πράξεως περί επιβολής του.

Επί των δικαστικών εξόδων

40 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή, που κατέθεσε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 9ης Δεκεμβρίου 1999 το Collège juridictionnel de la Région de Bruxelles-Capitale, αποφαινεται:

Τα άρθρα 59 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 49 ΕΚ), 60 και 66 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρα 50 ΕΚ και 55 ΕΚ) έχουν την έννοια ότι απαγορεύουν την εφαρμογή ενός τέλους παραβολικών κεραιών όπως αυτό το οποίο θεσπίστηκε με τα άρθρα 1 έως 3 της κανονιστικής πράξης περί επιβολής του, που εκδόθηκε στις 24 Ιουνίου 1997 από το δημοτικό συμβούλιο του Watermael-Boitsfort.

Jann

von Bahr

Edward

La Pergola

Wathelet

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 29 Νοεμβρίου 2001.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

R. Grass

P. Jann